

Tekst 1 Aeolus

1 Αἰολίην δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεθ'· ἔνθα δ' ἔναιεν
2 Αἴολος Ἴπποτάδης, φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσι,
3 πλωτῆ ἐνὶ νήσῳ· πᾶσαν δέ τέ μιν πέρι τεῖχος
4 χάλκεον ἄρρηκτον, λισσῆ δ' ἀναδέδρομε πέτρη.
5 τοῦ καὶ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροις γεγάσιν,
6 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες.
7 ἔνθ' ὃ γε θυγατέρας πόρην υἷασιν εἶναι ἀκοίτις.
8 οἱ δ' αἰεὶ παρὰ πατρὶ φίλῳ καὶ μητέρι κεδνῆ
9 δαίνυνται· παρὰ δέ σφιν ὄνειάτα μυρία κεῖται,
10 κνισῆεν δέ τε δῶμα περιστεναχίζεται αὐλῆ
11 ἥματα· νύκτας δ' αὖτε παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν
12 εὐδουσ' ἔν τε τάπησι καὶ ἐν τρητοῖσι λέχεσσι.
13 καὶ μὲν τῶν ἰκόμεσθα πόλιν καὶ δώματα καλά.
14 μῆνα δὲ πάντα φίλει με καὶ ἐξερέεινεν ἕκαστα,
15 Ἴλιον Ἀργείων τε νέας καὶ νόστον Ἀχαιῶν·
16 καὶ μὲν ἐγὼ τῷ πάντα κατὰ μοῖραν κατέλεξα.
17 ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ ἐγὼ ὁδὸν ἤτεον ἠδ' ἐκέλευον
18 πεμπέμεν, οὐδέ τι κείνος ἀνήνατο, τευχε δὲ πομπήν.
19 δῶκε δέ μ' ἐκδείρας ἄσκὸν βοῶς ἐννεώροιο,
20 ἔνθα δὲ βυκτῶν ἀνέμων κατέδησε κέλευθα·
21 κείνον γὰρ ταμίην ἀνέμων ποίησε Κρονίων,
22 ἡμὲν παυέμεναι ἠδ' ὀρνύμεν ὄν κ' ἐθέλησι.
23 νῆϊ δ' ἐνὶ γλαφυρῆ κατέδει μέρμιθι φαεινῆ
24 ἀργυρῆ, ἵνα μὴ τι παραπνεύσει' ὀλίγον περ·
25 αὐτὰρ ἐμοὶ πνοιὴν Ζεφύρου προέηκεν ἀῆναι,
26 ὄφρα φέροι νηῆς τε καὶ αὐτούς· οὐδ' ἄρ' ἔμελλεν
27 ἐκτελέειν· αὐτῶν γὰρ ἀπωλόμεθ' ἀφραδίησιν.
28 Ἐννήμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἡμαρ,
29 τῆ δεκάτῃ δ' ἤδη ἀνεφαίνετο πατρὶς ἄρουρα,
30 καὶ δὴ πυρπολέοντας ἐλεύσσομεν ἐγγὺς ἐόντας.
31 ἔνθ' ἐμὲ μὲν γλυκὺς ὕπνος ἐπήλυθε κεκμηῶτα·
32 αἰεὶ γὰρ πόδα νηὸς ἐνώμων, οὐδέ τῳ ἄλλῳ
33 δῶχ' ἐτάρων, ἵνα θᾶσσον ἰκοίμεθα πατρίδα γαῖαν·
34 οἱ δ' ἔταροι ἐπέεσσι πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
35 καί μ' ἔφασαν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον οἴκαδ' ἄγεσθαι,
36 δῶρα παρ' Αἰόλου μεγαλήτορος Ἴπποτάδαο·
37 ὧδε δέ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·
38 “ὦ πόποι, ὡς ὅδε πᾶσι φίλος καὶ τίμιός ἐστιν
39 ἀνθρώποις, ὅτεών τε πόλιν καὶ γαῖαν ἵκηται.
40 πολλὰ μὲν ἐκ Τροίης ἄγεται κειμήλια καλά
41 ληΐδος· ἡμεῖς δ' αὖτε ὁμῆν ὁδὸν ἐκτελέσαντες
42 οἴκαδε νισσόμεθα κενεὰς σὺν χεῖρας ἔχοντες.
43 καὶ νῦν οἱ τὰδ' ἔδωκε χαριζόμενος φιλότῃτι
44 Αἴολος. ἀλλ' ἄγε θᾶσσον ἰδόμεθα ὅτι τὰδ' ἐστίν,
45 ὅσος τις χρυσός τε καὶ ἄργυρος ἄσκῳ ἔνεστιν.”

46 ὄσ' ἔφασαν, βουλή δὲ κακὴ νίκησεν ἑταίρων·
47 ἄσκον μὲν λῦσαν, ἄνεμοι δ' ἐκ πάντες ὄρουσαν.
48 τοὺς δ' αἶψ' ἀρπάξασα φέρεν πόντονδε θύελλα
49 κλαίοντας, γαίης ἄπο πατρίδος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
50 ἐγρόμενος κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμήριξα
51 ἢ ἐπεσὼν ἐκ νηὸς ἀποφθίμην ἐνὶ πόντῳ,
52 ἢ ἄκρων τλαίην καὶ ἔτι ζωοῖσι μετεΐην.
53 ἀλλ' ἔτλην καὶ ἔμεινα, καλυψάμενος δ' ἐνὶ νηϊ
54 κείμην· αἱ δ' ἐφέροντο κακῇ ἀνέμοιο θυέλλῃ
55 αὐτίς ἐπ' Αἰολίην νήσον, στενάχοντο δ' ἑταῖροι.

Homerus, Odyssee 10, 1-55

Afbeelding

Tekst 2

In een mythologisch handboek uit de 1e eeuw n.C., dat op naam staat van Apollodorus, luidt de Aeolus-episode als volgt:

Nadat hij met al zijn schepen in zee was gestoken kwam Odysseus aan bij het eiland Aiolia, waarvan Aeolus koning was. Hij was door Zeus aangesteld tot beheerder der winden, zowel om ze te kalmeren als om ze uit te zenden. Nadat hij Odysseus gastvrij had ontvangen gaf hij hem een leren zak waarin hij de winden had vastgebonden. Hij toonde hem welke
5 winden hij tijdens zijn tocht moest gebruiken en bond de zak vast in zijn schip. Door de juiste winden te gebruiken had Odysseus een voorspoedige vaart, en toen hij dicht bij Ithaka was en de rook al uit de stad zag opstijgen, viel hij in slaap. Omdat zijn makkers dachten dat hij goud vervoerde in de zak, maakten ze hem open en lieten de winden ontsnappen. Meegesleurd door de windvlagen kwamen ze weer terug op hun uitgangspunt. Odysseus
10 ging terug naar Aeolus en vroeg hem om een geleide. Maar Aeolus joeg hem van het eiland, zeggend dat hij hem niet kon redden als de goden tegenwerkten.

Tekst 3 De Kikonen

1 Toen ik Troje verliet, zeilde ik vóór de wind naar Ismaros, het eiland van de Kikoniërs. Ik
2 verwoestte hun stad en doodde hen zelf. De vrouwen en veel rijkdommen maakten we buit
3 en eerlijk verdeelden wij alles, zodat ieder kreeg wat hem toekwam. Toen ried ik mijn
4 mannen aan met snelle voet te vluchten, maar de dwazen luisterden niet naar raad. Zij
5 bleven op het strand en dronken veel wijn en slachtten veel schapen en sleepvoetige,
6 kromhoornige runderen. Onderwijl schreeuwden de Kikoniërs om hulp naar de Kikoniërs,
7 die hun burens waren, en verder landinwaarts woonden. Zij waren meer in aantal en
8 krijgshaftiger en geoefend op de wagen te strijden en zo nodig te voet. Zij kwamen in de
9 vroege morgen, zo talrijk als er bladeren en bloemen in de lente ontluiken. Toen werden wij
10 door Zeus met een boosaardig lot bezocht; veel ellende moesten wij ongelukkigen lijden.
11 De strijd begon en lange tijd bij de snelle schepen bevochten wij elkaar met de bronspuntige
12 speren. Zolang het morgenstond was en het heilig daglicht toenam, zolang hielden wij
13 dapper tegen de overmacht stand. Maar toen de zon reeds op de terugweg was, tegen de tijd,
14 dat de boer zijn ossen uitspant, toen werden de Kikoniërs de Grieken de baas en joegen hen
15 op de vlucht.
16 Van elk schip sneuvelde een zestal goedgewapende mannen. Ik ontquam met de overigen
17 aan een noodlottige dood. Vandaar voeren wij verder, over het verlies van onze makkers
18 diep bedroefd, maar dankbaar zelf aan de dood te zijn ontsnapt. Mijn sierlijk gewelfde
19 schepen zetten de tocht niet voort, voordat elk van onze ongelukkige vrienden, die door de
20 Kikoniërs in de vlakte waren gedood, driemaal bij zijn naam was geroepen. Zeus, die de
21 wolken regeert, zond een geweldige storm uit het noorden op onze schepen af. Aarde en zee
22 werden in wolken gehuld en de hemel verduisterd door donkere nacht. De schepen werden
23 overdwars meegesleurd en het geweld van de wind reet de zeilen aan flarden. Bevreesd voor
24 de ondergang borgen wij ze en roeiden vlug naar de wal. Daar lagen wij twee dagen en twee
25 nachten voor mirakel, aan vermoëienis en verdriet ten prooi. Maar toen de schoongelokte
26 Eos de derde dag had aangekondigd, richtten wij de masten op en wij hesen de zeilen en
27 werkeloos lieten wij ons voortdrijven door de wind en de stuurliu. Toen zou ik ongedeerd
28 mijn vaderland hebben bereikt, als niet, juist toen ik kaap Maleia wilde omvaren, de
29 golfslag en de noordenwind mij uit de koers hadden gestoten en voorbij Kythera gejaagd.

Homerus, Odyssee 9, 39-81; vertaling M.A. Schwartz

Tekst 4 De runderen van Helios

260 Αὐτὰρ ἐπεὶ πέτρας φύγομεν δεινὴν τε Χάρυβδιν
261 Σκύλλην τ', αὐτίκ' ἔπειτα θεοῦ ἐς ἀμύμονα νῆσον
262 ἰκόμεθ'· ἔνθα δ' ἔσαν καλαὶ βόες εὐρυμέτωποι,
263 πολλὰ δὲ ἴφια μῆλ' Ὑπερίονος Ἥελίοιο.
264 δὴ τότε ἔγὼν ἔτι πόντῳ ἐὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ
265 μυκηθμοῦ τ' ἤκουσα βοῶν ἀυλιζομενάων
266 οἴων τε βληγῆν· καί μοι ἔπος ἔμπεσε θυμῷ
267 μάντιος ἀλαοῦ, Θηβαίου Τειρεσίαο,
268 Κίρκης τ' Αἰαΐης, οἳ μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλον
269 νῆσον ἀλεύασθαι τερψιμβρότου Ἥελίοιο.
270 δὴ τότε ἔγὼν ἐτάροισι μετηύδων, ἀχνύμενος κῆρ·
271 “Κέκλυτέ μευ μύθων, κακὰ περ πάσχοντες ἐταῖροι,
272 ὄφρ' ὑμῖν εἴπω μαντήϊα Τειρεσίαο
273 Κίρκης τ' Αἰαΐης, οἳ μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλον
274 νῆσον ἀλεύασθαι τερψιμβρότου Ἥελίοιο·
275 ἔνθα γὰρ αἰνότατον κακὸν ἔμμεναι ἄμμιν ἔφασκον.
276 ἀλλὰ παρέξ τὴν νῆσον ἐλαύνετε νῆα μέλαιναν.”
277 Ὡς ἐφάμην, τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ.
278 αὐτίκα δ' Εὐρύλοχος στυγερῷ μ' ἠμείβετο μύθῳ·
279 “Σχέτλιός εἰς, Ὀδυσσεῦ, περὶ τοι μένος οὐδέ τι γυῖα
280 κάμνεις· ἦ ῥά νυ σοὶ γε σιδήρεα πάντα τέτυκται,
281 ὅς ῥ' ἐτάρους καμάτῳ ἀδηκότας ἠδὲ καὶ ὕπνῳ
282 οὐκ ἑάσας γαίης ἐπιβήμεναι, ἔνθα κεν αὔτε
283 νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρπον,
284 ἀλλ' αὐτῶς διὰ νύκτα θοῆν ἀλάλησθαι ἄνωγας,
285 νήσου ἀποπλαγχθέντας ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ.
286 ἐκ νυκτῶν δ' ἄνεμοι χαλεποί, δηλήματα νηῶν,
287 γίγνονται· πῆ κέν τις ὑπεκφύγοι αἰπὸν ὄλεθρον,
288 ἦν πῶς ἐξαπίνης ἔλθῃ ἀνέμοιο θύελλα,
289 ἢ Νότου ἢ Ζεφύροιο δυσσαέος, οἳ τε μάλιστα
290 νῆα διαρραίουσι, θεῶν ἀέκητι ἀνάκτων.
291 ἀλλ' ἦ τοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ
292 δόρπον θ' ὀπλισόμεσθα θοῆ παρὰ νηὶ μένοντες·
293 ἠῶθεν δ' ἀναβάντες ἐνήσομεν εὐρέϊ πόντῳ.”
294 Ὡς ἔφατ' Εὐρύλοχος, ἐπὶ δ' ἦνεον ἄλλοι ἐταῖροι.
295 καὶ τότε δὴ γίγνωσκον ὃ δὴ κακὰ μῆδετο δαίμων,
296 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων·
297 “Εὐρύλοχ', ἦ μάλα δὴ με βιάζετε μόνον ἐόντα·
298 ἀλλ' ἄγε δὴ μοι πάντες ὁμόσσετε καρτερὸν ὄρκον,
299 εἴ κέ τιν' ἠὲ βοῶν ἀγέλην ἢ πῶῦ μέγ' οἴων
300 εὐρωμεν, μὴ πού τις ἀτασθαλίῃσι κακῆσιν
301 ἢ βοῶν ἠέ τι μῆλον ἀποκτάνῃ· ἀλλὰ ἔκηλοι
302 ἐσθίετε βρώμην, τὴν ἀθανάτη πόρε Κίρκη.”
303 Ὡς ἐφάμην, οἳ δ' αὐτίκ' ἀπόμνηνον, ὥς ἐκέλευον.
304 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὄμοσάν τε τελευτήσάν τε τὸν ὄρκον,

305 στήσαμεν ἐν λιμένι γλαφυρῶ εὐεργέα νῆα
306 ἄγχ' ὕδατος γλυκεροῖο, καὶ ἐξαπέβησαν ἑταῖροι
307 νηός, ἔπειτα δὲ δόρπον ἐπισταμένως τετύκοντο.
308 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
309 μνησάμενοι δὴ ἔπειτα φίλους ἔκλαιον ἑταίρους,
310 οὖς ἔφαγε Σκύλλη γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἐλοῦσα·
311 κλαιόντεσσι δὲ τοῖσιν ἐπήλυθε νήδυμος ὕπνος.
312 ἦμος δὲ τρίχα νυκτὸς ἔην, μετὰ δ' ἄστρα βεβήκει,
313 ὦρσεν ἔπι ζαῆν ἄνεμον νεφεληγερέτα Ζεὺς
314 λαίλαπι θεσπεσίῃ, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
315 γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
316 ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
317 νῆα μὲν ὀρμίσαμεν, κοῖλον σπέος εἰσερύσαντες·
318 ἔνθα δ' ἔσαν Νυμφέων καλοὶ χοροὶ ἠδὲ θόωκοι.
319 καὶ τότε ἔγων ἄγορῆν θέμενος μετὰ μῦθον ἔειπον·
320 “ὦ φίλοι, ἐν γὰρ νηὶ θεῶν βρωσίς τε πόσις τε
321 ἔστιν, τῶν δὲ βοῶν ἀπεχώμεθα, μή τι πάθωμεν·
322 δεινοῦ γὰρ θεοῦ αἶδε βόες καὶ ἴφια μῆλα,
323 Ἥελίου, ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.”

Homerus, Odyssee 12, 260-323

Tekst 5

VERGETELHEID

- 1 Zo mij werd toegestaan een wens te wagen:
- 2 mochten de snoeren in mijn late dagen
- 3 mij vallen in het land der Lotophagen.
- 4 Alles vergeet die van de lotos eet:
- 5 zijn herkomst zelfs en hoe de liefste heet.

- 6 Voorgoed te toeven bij de Lotophagen,
- 7 zalig en van mijzelve zonder weet,
- 8 – alles vergeet die van de lotos eet –
- 9 om lachende mijn lasten af te staan.
- 10 Ik liep langs zee en zag de wolken gaan.

Ida Gerhardt, De zomen van het licht

*Aantekening
regel 2-3*

mochten de snoeren mij vallen = ik hoop te belanden

Tekst 6

Als Odysseus bij de Phaeaken is aangekomen, vraagt koningin Arete hem wie hij is en waar hij vandaan komt.

240 Daarop gaf haar de vindingrijke Odysseus ten antwoord:
241 “Ach, koningin, ’t is geen doen u alles breeduit te vertellen
242 over het velerlei leed dat de Olympische goden mij brachten.
243 Maar om u antwoord te geven op wat u me vraagt en wilt weten:
244 Ergens ver in de zee ligt een eiland, Ogygia heet het.
245 Ἔνθα μὲν Ἄτλαντος θυγάτηρ, δολόεσσα Καλυψὼ
246 ναίει ἐϋπλόκαμος, δεινὴ θεός· οὐδέ τις αὐτῇ
247 μίσγεται οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
248 Ἄλλ’ ἐμὲ τὸν δύστηνον ἐφέστιον ἦγαγε δαίμων
249 οἶον, ἐπεὶ μοι νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῷ
250 Ζεὺς ἐλάσας ἐκέασσε μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
251 Ἔνθ’ ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
252 αὐτὰρ ἐγὼ τρόπιν ἀγκὰς ἐλὼν νεὸς ἀμφιέλισσης
253 ἐννήμαρ φερόμην· δεκάτη δέ με νυκτὶ μελαίνῃ
254 νῆσον ἐς Ὠγυγίην πέλασαν θεοί, ἔνθα Καλυψὼ
255 ναίει ἐϋπλόκαμος, δεινὴ θεός, ἥ με λαβοῦσα
256 ἐνδυκέως ἐφίλει τε καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ ἔφασκε
257 θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἥματα πάντα·
258 ἄλλ’ ἐμὸν οὐ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν.
259 Ἔνθα μὲν ἐπτάετες μένον ἔμπεδον, εἵματα δ’ αἰεὶ
260 δάκρυσι δεύεσκον, τά μοι ἄμβροτα δῶκε Καλυψὼ·
261 ἄλλ’ ὅτε δὴ ὄγδοόν μοι ἐπιπλόμενον ἔτος ἦλθεν,
262 καὶ τότε δὴ μ’ ἐκέλευσεν ἐποτρύνουσα νέεσθαι.”

Homerus, Odyssee 7, 240-262

Aantekeningen

- regel 245 **δολόεις** *Vrouwelijk* δολόεσσα listig
regel 247 **μίσγομαι** + *dativus* omgaan met
regel 248 **ἐφέστιον** naar Kalypso's huis
δαίμων een godheid
regel 249 **οἶος** alleen
regel 250 **ἐλάω** treffen
κεάζω *Aoristus* ἐκέασσα verbrijzelen
regel 251 **ἀπέφθιθεν** (zij) kwamen om
regel 252 **ἢ τρόπις** *accusativus* τρόπιν kielbalk
ἀγκὰς *Bijwoord* in de armen
ἀμφιέλισσα *Vrouwelijk* aan beide kanten gebogen
regel 256 **φιλέω** gastvrij ontvangen
regel 257 **θήσειν** te zullen maken *Vul aan με.*
regel 259 **ἐπτάετες** *Bijwoord* zeven jaar lang
ἔμπεδον *Bijwoord* onafgebroken
regel 260 **δεύεσκον** = ἔδευον
δεύω bevochtigen
τά μοι ἄμβροτα δῶκε Καλυψὼ *Lees* ἄμβροτα, τά μοι δῶκε Καλυψὼ
regel 261 **ἐπιπλόμενον** na verloop van tijd
regel 262 **καί** *Niet vertalen.*